

บทที่ 1

บทนำ

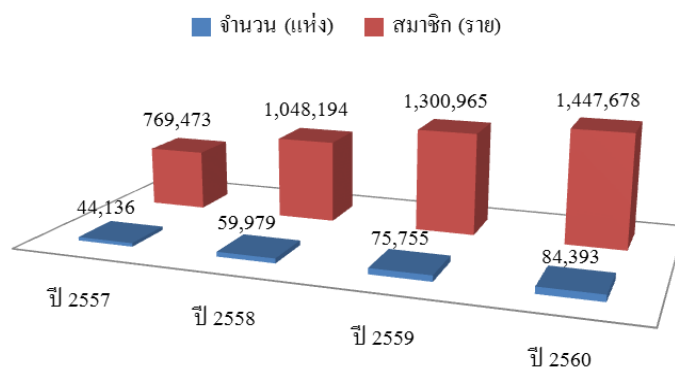
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันภาครัฐได้สร้างนโยบายเพื่อให้เกิดทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยเน้นด้านการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับสถานประกอบการต่างๆ ตลอดจนผู้ที่ตกงาน อย่างไรก็ตามนโยบายของภาครัฐในการที่จะฟื้นฟูสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจนี้จึงก่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสมกับประเทศไทยด้วยการนำแนวคิดดั้งเดิมของคนไทยผสมผสานกับแนวคิดที่เป็นระบบการบริหารจัดการโดยเริ่มต้นจากระบบเศรษฐกิจฐานราก ธุรกิจชุมชน จนถึงการสร้างธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสู่อุตสาหกรรมของประเทศให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไทยแลนด์ 4.0 เพื่อให้เศรษฐกิจดี สังคมไร้ปัญหา การพัฒนาที่ยั่งยืน “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” นั่นคือ มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคม อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ของประเทศระยะยาว โดยให้นำแนวคิดเศรษฐกิจฐานราก ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน แนวคิดเศรษฐกิจชุมชนและแนวคิดวิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมให้พัฒนาเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้เป็น Smart Enterprise Startups จากแนวคิดดังกล่าวจึงเกิดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้แข็งแกร่งเพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศได้มากขึ้น ภาครัฐจึงมีนโยบายการผลักดันจัดตั้งธนาคารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กรวมทั้งแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของภาคอุตสาหกรรมด้วยการปรับโครงสร้างการบริหารงานของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม มีการเน้นการเพิ่มเงินทุนหมุนเวียน พร้อมกับลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และสนับสนุนการนำเครื่องจักรมาจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เพื่อใช้เป็นหลักทรัพย์ในการเพิ่มทุน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการเดิมและเพิ่มโอกาสและทางเลือกด้านแหล่งเงินทุนให้ผู้ประกอบการใหม่เพื่อการสร้างรากฐาน การผลิต การจ้างงาน การสร้างรายได้ และการส่งออกไป จากการค้าดำเนินธุรกิจของชุมชนได้กลายเป็นประเด็นสำคัญที่รัฐบาลให้ความสำคัญเพราะเป็นรากฐานเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลได้สูญเสียเงินเพื่อการสร้างโครงการต่างๆ ให้กับชุมชนเป็นจำนวนมาก

ประเด็นสำคัญคือทำอย่างไรรัฐบาลจะไม่ต้องพบกับปัญหาการสูญเสียเงินทุนที่ได้นำมาผลักดันธุรกิจเหล่านี้และทำอย่างไรผู้ประกอบการจึงจะสร้างความสามารถของตนเองให้สามารถพัฒนาสินค้าและบริการได้ แต่เนื่องจากผู้ประกอบการในชุมชน เช่น วิสาหกิจชุมชน สินค้าโอท็อป ยังขาดความเข้มแข็งในการพึ่งตนเองในด้านการดำเนินธุรกิจ เช่น ปัญหาด้านองค์ความรู้ ด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านการเงิน ด้านมาตรฐานที่รองรับ ด้านเศรษฐกิจ ด้านคู่แข่งจากชุมชนอื่นๆ ด้านสภาพแวดล้อม

ภายในและภายนอก ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการผลิตสินค้า และปัญหาการสร้างเครือข่ายของกลุ่มที่เข้มแข็งสามารถพัฒนาธุรกิจให้เติบโตได้ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังขาดการเรียนรู้ร่วมกันที่จะสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชนตนเอง ดังนั้นจึงเป็นโจทย์ที่สำคัญว่าวิธีการใดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนได้ และนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จะสามารถพลิกฟื้นความยากจนของชุมชนต่างๆ ได้มากน้อยเพียงใด และจะสามารถพัฒนาไปสู่วิสาหกิจชุมชนได้อย่างไร ซึ่งวิสาหกิจชุมชนนั้นจะต้องประกอบกิจการด้วยคนในชุมชนทั้งในด้านการผลิตสินค้า การให้บริการและการเรียนรู้ การพึ่งตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชนด้วยการนำทุนที่มีอยู่ภายในชุมชนมาดำเนินการ โดยใช้รูปแบบการจัดการที่เหมาะสม โดยคนในชุมชนจะต้องสามารถทำให้ทรัพยากรของชุมชนเกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นและนำมาเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้ ซึ่งจะเห็นว่า นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ผ่านมา มีความสำเร็จนั้นคนในชุมชนได้รวมกลุ่มเพื่อสร้างงานและสร้างรายได้ในครอบครัวเช่นกัน แต่การที่หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จะนำไปสู่วิสาหกิจชุมชนที่แข็งแกร่งได้นั้นจำเป็นต้องพัฒนาคนและพัฒนา ระบบการจัดการที่เข้มแข็ง สำหรับแนวทางการพัฒนาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์สู่วิสาหกิจชุมชนนั้นมีรูปแบบการพัฒนา ซึ่งเป็นรอยต่อที่สำคัญเพราะหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์นั้นเป็นระดับพื้นฐานของชุมชนซึ่งต่อเนื่องมาจากประชาคมของหมู่บ้านและตำบล ดังนั้นเมื่อต้องการพัฒนาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์สู่วิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องพัฒนาทุกระบบของชุมชน เช่น พัฒนาการดำเนินการด้านธุรกิจของชุมชน การร่วมทุนดำเนินการ และการสร้างอาชีพที่ยั่งยืนเพื่อให้ชุมชนมีรายได้ที่มั่นคงต่อไป เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาของหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์สู่วิสาหกิจชุมชนอย่างชัดเจน ลำดับต่อไปจะเสนอถึงความเป็นไปได้ของการพัฒนาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และแนวทางการพัฒนาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์สู่วิสาหกิจชุมชน (กัญญามน อินหว่าง, 2551)

สถิติการจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย ตั้งแต่ ปี 2557 - ปี 2560

ภาพประกอบที่ 1.1 สถิติการจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย ปี 2557-ปี 2560
ที่มา : กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

การขอจัดตั้งของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนมีตัวเลขที่เพิ่มขึ้นทุกปีและการปิดกิจการก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกันจะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้ตลอดรอดฝั่งจนส่งผลกระทบต่อในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของประเทศภาพรวม จากการสำรวจข้อมูลของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ที่ประสบปัญหาในการบริหารจัดการกิจการจนปิดกิจการและไม่สามารถประสบความสำเร็จได้การจัดการปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดังกล่าวจากการลงพื้นที่ที่สำรวจ พบว่า วิสาหกิจชุมชนประสบปัญหาด้านการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์และเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผลิตภัณฑ์ รวมถึงด้านการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพของผลิตภัณฑ์เท่าที่ควร สัญญา เคนาภูมิ (2551 : 225-226) พบว่าจุดด้อยของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน คือ ขาดทัศนคติต่อการพึ่งตนเอง ขาดผู้นำชุมชนที่มีคุณภาพขาดเงินทุนและวัสดุอุปกรณ์ ขาดการวางแผนเชิงกลยุทธ์กระบวนการผลิตการตลาดและการจัดการไม่มีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจบริการวิชาการให้กับกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ต่างๆ ของในประเทศไทย ได้ผลสำรวจในเบื้องต้นตามภาพประกอบที่ 1.2

ภาพประกอบที่ 1.2 ผู้วิจัยลงสำรวจบริการวิชาการกับกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุพรรณบุรี (2558)

ผู้วิจัยได้พบปัญหาในกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนโดยจำแนกเป็นประเด็นต่างๆ อาทิ เช่น ขาดองค์ความรู้ การตลาด การผลิต การเงิน มาตรฐานที่รองรับ เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และคู่แข่งจากชุมชนอื่นๆ อีกทั้งยังพบว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนยังมีจำนวนมากที่ไม่ได้เรียนรู้การ

ประกอบธุรกิจวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบทำให้เป็นปัญหาในการดำเนินการทางด้านธุรกิจไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ผลข้อมูลของกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนและศึกษากลุ่มธุรกิจในภาคเอกชนหรือภาคอุตสาหกรรมที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสามารถนำองค์ความรู้ในการจัดการด้าน โลจิสติกส์และโซ่อุปทาน คือ การรวบรวมและร่วมมือของทุกองค์กร และกิจกรรมในโซ่อุปทานให้เข้ากันและสอดคล้องกับการแปรรูปในการผลิตและการไหลของวัตถุดิบจนถึงผู้บริโภค ซึ่งจัดการโดยสร้างการไหลของข้อมูล ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำที่ดี การจัดการโซ่อุปทานที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องจัดกิจกรรมที่มีส่วนช่วยสร้างความร่วมมือจากการทำงานของแต่ละสมาชิกภายในโซ่อุปทานเข้าด้วยกัน (Integrating activities) ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ โดยการทำงานในแต่ละกิจกรรมสามารถสร้างประสิทธิภาพ โดยการเชื่อมโยงของการไหลของข้อมูล (Information Flow) การไหลของสินค้า (Product Flow) และการไหลของการบริการ (Service Flow) ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งมีส่วนช่วยสร้างความร่วมมือจากการทำงานของแต่ละสมาชิกภายในโซ่อุปทานเข้าด้วยกัน ความสำเร็จที่สำคัญอีกประการหนึ่งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนก็คือการสร้างเครือข่ายของชุมชน ซึ่งในการดำเนินการของชุมชนให้เกิดขึ้นและประสบความสำเร็จได้จะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดคือ ความมีคุณภาพของคนที่มารวมตัวกันเป็นเครือข่าย กล่าวได้ว่าเป็นงานใหญ่ที่ต้องการทุกส่วนของสังคมเข้ามาร่วมมือกันอย่างจริงจัง การสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนได้นั้น จะต้องให้กลไกเครือข่ายทุกส่วนของประเทศผลักดันให้เกิดขึ้นและประสบความสำเร็จได้ การใช้เครือข่ายเป็นเครื่องมือในการประสานความร่วมมือเป็นการสร้างช่องทางที่ก่อให้เกิดการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ และขอบข่ายแผนงานตลอดจนแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนของการทำงานทำให้การปฏิบัติงานเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ยังเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างกันเพื่อตอบสนองความต้องการของกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่ายด้วยตนเอง และระหว่างนอกเครือข่ายด้วย จำเป็นต้องอาศัยเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันด้านการพัฒนาคุณภาพของสินค้า ขยายตลาดด้วยการจัดตั้งเครือข่ายภายในและภายนอกเพื่อให้สามารถมีเครือข่ายของสินค้ามากยิ่งขึ้น

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ **“รูปแบบการจัดการโซ่อุปทานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสินค้าเกษตรอย่างยั่งยืน”** โดยมุ่งศึกษาว่า การจัดการแบบองค์รวมของวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการบริหารงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอนาคต และประเมินประสิทธิภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างรายได้เปรียบเชิงการแข่งขัน ตลอดจนเป็นข้อมูลในการเพิ่มศักยภาพการจัดการโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นการสร้างรูปแบบการจัดการโซ่อุปทานแบบองค์รวมสำหรับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเสนอแนวทางให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยต่อไป

คำถามการวิจัย

เมื่อได้ศึกษาถึงทฤษฎีแนวคิด และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย ซึ่งได้จัดเป็นเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจำนวนมากและในแต่ละปีก็มีจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนเพิ่ม แต่ในทางตรงกันข้ามก็พบว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจำนวนมากของในแต่ละปีต้องปิดกิจการลง และจากการศึกษาการจัดการแบบองค์รวมของโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน สำหรับวิสาหกิจชุมชน ในแง่มุมต่างๆ แล้วผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจในอันไปสู่การตั้งข้อสังเกตและสร้างคำถามในการวิจัยดังนี้

1. รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการดำเนินงานของโซ่อุปทานวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนสำหรับกลุ่มสินค้าการเกษตรมีลักษณะเป็นอย่างไร
2. เส้นทางการอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงในรูปแบบความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการดำเนินงานมีผลต่อผลการดำเนินงานของการจัดการโซ่อุปทานวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนสำหรับกลุ่มสินค้าการเกษตรมีลักษณะอย่างไร
3. แนวทางของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในการใช้ประโยชน์จากการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชน และการบริหารจัดการโซ่อุปทาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจได้หรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของประสิทธิภาพการดำเนินงานมีผลต่อผลการดำเนินงานของการจัดการโซ่อุปทานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสินค้าเกษตรอย่างยั่งยืน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการโซ่อุปทานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสินค้าเกษตรอย่างยั่งยืน
3. เพื่อนำเสนอแนวทางให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสำหรับกลุ่มสินค้าเกษตรในการใช้ประโยชน์จากการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนและการบริหารจัดการโซ่อุปทาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

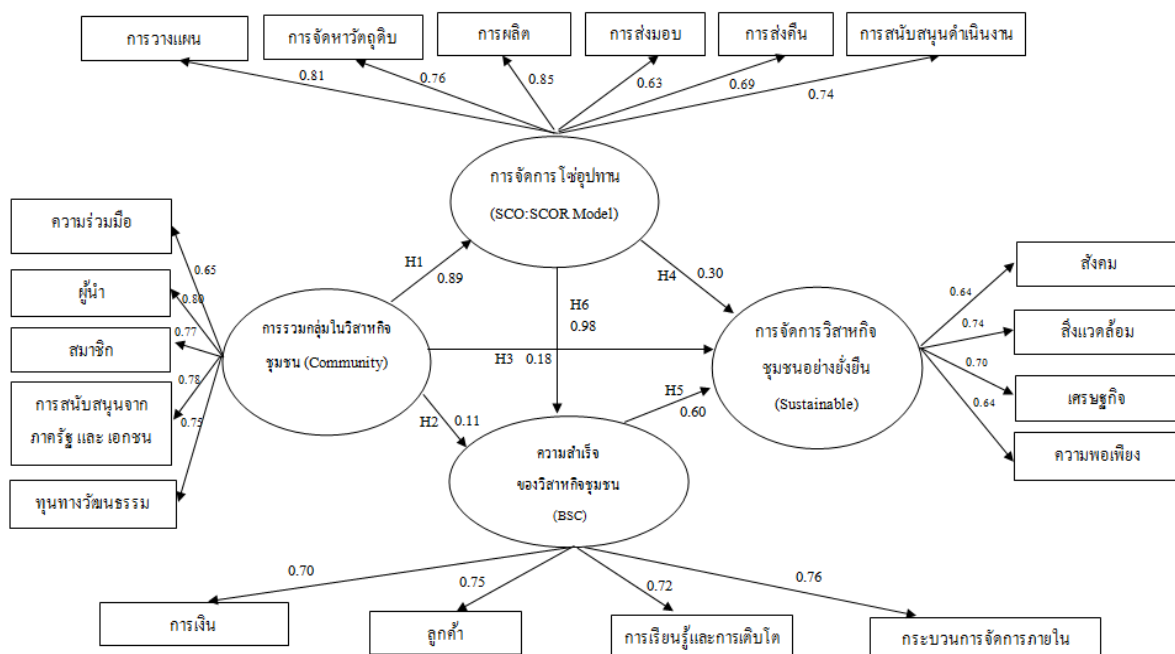
การพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมารวบรวมทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยใช้หลักการของทฤษฎีการจัดการโซ่อุปทานการรวบรวมและร่วมมือของทุกองค์กร (Kotler P. 2004) และกิจกรรมในโซ่อุปทานให้เข้ากันและสอดคล้องกับการแปรรูปในการผลิตและการไหลของวัตถุดิบจนถึงผู้บริโภค ซึ่งจัดการโดยสร้างการไหลของข้อมูลตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำที่ดี ทฤษฎีโซ่คุณค่า (Value Chain Theory) (Porter,1985) และแนวคิดและทฤษฎี ดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุล (Balanced Scorecard : BSC) รวมถึงตัวแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน (Supply Chain Operation Reference Model

(SCOR Model) และผนวกกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (รายละเอียดแสดงในบทที่ 2) จากนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดโครงสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยออกเป็น 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) การรวมกลุ่มในวิสาหกิจชุมชน (Community) (2) ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน(BSC) (3) การจัดการโซ่อุปทาน (SCO : SCOR Model) (4) ความยั่งยืนของชุมชน(Sustainable) (ดังภาพประกอบที่ 1.2) ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาให้ได้ว่าซึ่งกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องโดยการทบทวนวรรณกรรมทั้งงานวิจัยในประเทศของและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์การสร้างรูปแบบการจัดการโซ่อุปทานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสินค้าเกษตรอย่างยั่งยืน โดยให้ครอบคลุมเนื้อหา (1) การรวมกลุ่มในวิสาหกิจชุมชน (Community) (2) ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน(BSC) (3) การจัดการโซ่อุปทาน (SCO: SCOR Model) (4) ความยั่งยืนของชุมชน สามารถประกอบธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน (ดังแสดงรายละเอียดในบทที่ 2)

2. ทำการพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัยและค้นหาคำประกอบของปัจจัยโครงสร้างจากทฤษฎีแนวคิด และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

3. หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและองค์ประกอบของโครงสร้าง (Factors of constructs) การรวมกลุ่มในวิสาหกิจชุมชน (Community) ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน (BSC) การจัดการโซ่อุปทาน (SCO : SCOR Model) การจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน (Sustainable) ดังแสดงตามภาพประกอบที่ 1.2

ภาพประกอบที่ 1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการศึกษา

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย (ภาพประกอบที่ 1.2) เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย และให้เหตุผลสนับสนุนสมมติฐานการวิจัย โดยแสดงรายละเอียดของตัวแปรที่มีอิทธิพล (ตามรายละเอียดในบทที่ 2) ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 (H1) : การรวมกลุ่มในวิสาหกิจชุมชน (Community) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการจัดการโซ่ (SCO:SCOR Model)

สมมติฐานที่ 2 (H2) : การรวมกลุ่มในวิสาหกิจชุมชน (Community) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน (BSC)

สมมติฐานที่ 3 (H3) : การรวมกลุ่มในวิสาหกิจชุมชน (Community) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน (Sustainable)

สมมติฐานที่ 4 (H4) : การจัดการโซ่อุปทาน (SCO:SCOR Model) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน (Sustainable)

สมมติฐานที่ 5 (H5) : ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน (BSC) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน (Sustainable)

สมมติฐานที่ 6 (H6) : การจัดการโซ่อุปทาน (SCO:SCOR Model) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน (BSC)

สมมติฐานที่ 7 (H7) : การรวมกลุ่มในวิสาหกิจชุมชน (Community) มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน (BSC) โดยมีการจัดการโซ่อุปทาน (SCO : SCOR Model) เป็นตัวแปรคั่นกลาง

สมมติฐานที่ 8 (H8) : การรวมกลุ่มในวิสาหกิจชุมชน (Community) มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน (Sustainable) โดยมีการจัดการโซ่อุปทาน (SCO : SCOR Model) เป็นตัวแปรคั่นกลาง

สมมติฐานที่ 9 (H9) : การรวมกลุ่มในวิสาหกิจชุมชน (Community) มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน (Sustainable) โดยมีความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน (BSC) เป็นตัวแปรคั่นกลาง

สมมติฐานที่ 10 (H10) : การรวมกลุ่มในวิสาหกิจชุมชน (Community) มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน (Sustainable) โดยมีการจัดการโซ่อุปทาน (SCOR Model) และความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน (BSC) เป็นตัวแปรคั่นกลาง

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดและแบ่งขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้ ออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อรูปแบบการจัดการ โซ่อุปทานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสินค้าเกษตรอย่างยั่งยืนและจากกรอบแนวคิดในการวิจัย (ภาพประกอบที่ 1.2) ปัจจัยหลักหรือตัวแปร โครงสร้างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย 4 ตัวแปรหลัก ดังนี้

1. ตัวแปรด้านความร่วมมือในวิสาหกิจชุมชน (Community) เป็นตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านความร่วมมือ ด้านผู้นำ ด้านสมาชิก การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน และด้านทุนทางวัฒนธรรม

2. ตัวแปรการจัดการโซ่อุปทาน (SCO : SCOR Model) เป็นตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 6 จำนวน ตัวแปร ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดหาวัตถุดิบ ด้านการผลิต ด้านการส่งมอบ ด้านการส่งคืน และด้านการวางแผนและการสนับสนุน

3. ตัวแปรด้านความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน (BSC) เป็นตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรที่สังเกตได้จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านกระบวนการ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา และด้านลูกค้า

4. ตัวแปรการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน (Sustainable) เป็นตัวแปรแฝง ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านความพอเพียง

ส่วนที่ 2 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษากลุ่มเป้าหมายเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย โดยอ้างอิงสถิติการจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย ปี 2557-ปี 2560 (ที่มา : กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์)

ส่วนที่ 3 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และขนาดตัวอย่าง

(1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย จำนวน 1,447,678 ราย

(2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มประชากรคือประธานหรือตัวแทนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสินค้าเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 10 อำเภอ จำนวน 384 ชุด โดยการสุ่มแบบ (Simple Random Sampling)

ส่วนที่ 4 ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบระยะเวลาในศึกษาค้นคว้าข้อมูล และทดลองจนลงมือปฏิบัติในการดำเนินการวิจัย เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2560 ถึงเดือนตุลาคม 2561

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้ จะให้ประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการ และในเชิงปฏิบัติ ดังนี้

1. ประโยชน์ในเชิงวิชาการ

1.1 ได้ทราบตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของผลการดำเนินงานของ ไร่อุปทานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสินค้าเกษตรอย่างยั่งยืน

1.2 ได้ทราบอิทธิพลของประสิทธิภาพการดำเนินงานที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของการจัดการ ไร่อุปทานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสินค้าเกษตรอย่างยั่งยืน

1.3 ได้แนวทางของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในการใช้ประโยชน์จากการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชน และการบริหารจัดการ ไร่อุปทาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจและกำหนดหัวข้อหลักสูตร ฝึกอบรมการดำเนินงานการจัดการ ไร่อุปทานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสินค้าเกษตรอย่างยั่งยืน

2. ประโยชน์ทางวิชาชีพ หรือการนำไปปฏิบัติ

2.1 ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผน และกำหนดนโยบายของธุรกิจเข้าใจถึงตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของผลการดำเนินงานของรูปแบบการจัดการ ไร่อุปทานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสินค้าเกษตรอย่างยั่งยืนของประเทศไทย และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาวางแผนพัฒนาปัจจัยให้มีความเหมาะสม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการดำเนินการของจัดการ ไร่อุปทานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสินค้าเกษตรอย่างยั่งยืนในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจ

2.2 ผู้บริหารสามารถพยากรณ์ถึงผลการดำเนินงานที่เกิดจากการประยุกต์ใช้การจัดการ ไร่อุปทานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสินค้าเกษตรอย่างยั่งยืนที่มีประสิทธิภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **วิสาหกิจชุมชน (Small and Micro Community Enterprise : SMCE)** หมายถึง การประกอบ การขนาดเล็กและขนาดจิ๋วเพื่อจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการพึ่งพาตนเองและความเพียงพอของครอบครัวและชุมชน การจัดการทุนในที่นี้มีได้หมายถึงเงินเพียงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงทรัพยากรผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม มีการพึ่งพาอาศัยกันมากกว่าการแสวงหากำไรให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืนยังประโยชน์ให้ชุมชน

2. **การจัดการไร่อุปทานสินค้าเกษตร (Agricultural Supply Chain Management)** หมายถึง การบริหารจัดการตลอดห่วง ไร่อุปทานสินค้าเกษตร การรวบรวมผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์อันเกิดจากการกสิกรรม การประมง การปศุสัตว์ หรือการป่าไม้ และผลพลอยได้ของผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์และร่วมมือของทุกองค์กร และกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ในไร่อุปทานให้เข้ากันและสอดคล้องกับการแปรรูปในการผลิตและการไหลของวัตถุดิบจนถึงผู้บริโภค ซึ่งจัดการโดยสร้างการไหลของข้อมูลตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำที่ดีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในห่วง ไร่อุปทานสูงสุด

3. ความได้เปรียบเชิงการแข่งขันอย่างสมดุลและยั่งยืน (Sustainable and Balanced Competitive Advantage: SBCA) หมายถึง การที่ธุรกิจสามารถสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่าง ด้านอุปสงค์ (Demand) โดยการบริหารจัดการการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ตรงจุด และด้านอุปทาน (Supply) ในการบริหารจัดการและสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มพันธมิตรธุรกิจ ตลอดจนการสร้าง ความสมดุลให้เกิดขึ้นจากภายในองค์กรออกไปสู่ภายนอกองค์กร ด้วยการรักษา ระดับความสม่ำเสมอใน ทุกด้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างคู่ค้า หรือพันธมิตรธุรกิจ ในระยะยาวอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ เพื่อสร้างการส่งมอบคุณค่าร่วม (Co-value) ของสินค้าหรือบริการให้เกิดขึ้น ในสายตาของลูกค้า ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรสามารถรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งภายในองค์กรและ พันธมิตรธุรกิจได้อย่างรวดเร็วในการแก้ไขการดำเนินงานขององค์กร เพื่อสร้างความมั่นคงและสร้าง ความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันทางธุรกิจอย่างสมดุลและยั่งยืน

4. แนวปฏิบัติในการจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain Management Practices: SCMP) หมายถึง กลยุทธ์ที่องค์กรธุรกิจใช้ในการบริหารจัดการกระบวนการและกิจกรรมต่างๆ ตลอดโซ่อุปทาน ทั้งที่เกิดขึ้นภายในองค์กรและเกิดระหว่างองค์กรกับพันธมิตรธุรกิจ เพื่อสร้างให้เกิดความร่วมมือและ ความสัมพันธ์ รวมถึงมีการแบ่งปันข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน มีการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ และ วางแผนที่จะนำนวัตกรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมาใช้ โดยใช้เทคโนโลยีใน การสร้างความเชื่อมโยงให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตลอดโซ่อุปทาน รวมถึงกลยุทธ์ที่ใช้ในการบริหาร และสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าเพื่อการตอบสนองความต้องการ ได้สูงสุด

5. การประยุกต์ใช้การจัดการโซ่อุปทานอย่างยั่งยืน (Implementation Sustainable Supply Chain Management) หมายถึง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดการดำเนินการเพื่อตอบสนองการจัดการ โซ่อุปทานอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1) การประยุกต์ใช้การจัดการโซ่อุปทานอย่างยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ เป็นการดำเนินงานของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่ใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดส่งที่มีความยืดหยุ่น การดำเนินการในด้านการตลาดที่มีมูลค่าการขายที่เติบโต และทางการเงินที่ เกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรจากอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์และการลงทุน 2) การ ประยุกต์ ใช้การจัดการโซ่อุปทานอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการดำเนินงานในเรื่องที่เกี่ยวกับ การควบคุม มลพิษและการควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การนำกลับมาใช้ใหม่ ผลิตภัณฑ์ที่ ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม 3) การประยุกต์ใช้การจัดการโซ่อุปทานอย่างยั่งยืนด้านสังคมเป็นการ ให้ความสำคัญกับความพึงพอใจของพนักงานรวมถึงสภาพแวดล้อมและชุมชน

6. ตัวแบบเชิงปฏิบัติการโซ่อุปทาน (Supply Chain Operations : SCOR Model) เป็นทาง เลือกว่าหนึ่งที่จะพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตลอดโซ่อุปทาน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนและ การบริหารกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดหา การแปรรูป และกิจกรรม โลจิสติกส์ต่างๆ กิจกรรมจะ รวมถึงการประสานงานกัน การเชื่อมโยงกันระหว่างผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ตัวกลาง ผู้ให้บริการขนส่งและ

ลูกค้า ซึ่งมี 6 องค์ประกอบคือ การวางแผน (Plan) การจัดหาวัตถุดิบ (Source) การผลิต (Make) การส่งมอบ (Delivery) การส่งคืน (Return) และการวางแผนและการสนับสนุนดำเนินงาน (Enable)